СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 127. Джерзи Сіти, Н. Дж., субота, 2. червня 1928. VOL. XXXVI. No. 127. Jersey City, N. J., Saturday, June 2, 1928. THREE CENTS.

ЛІТАК ВИБИРАЄТЬСЯ ПОНАД ТИХИЙ ОКЕАН

ПОБОЮЮТЬСЯ ЗА ЙОГО ДОЛЮ, НЕ МАЮЧИ ВІСТКИ ПРО НЬОГО.

САН ФРАНЦИСКО, Каліфорнія, 31. мая. — Американський літак „Садерн Крос" вибрався нині з летничого поля Овкленда на Бей Фарм Айленді на довжезний лет понад Тихий океан до Австралії.

Літак мав би наперед задержатися в Гонолюлю, 2,400 миль віддаля. Того самого дня мав би він вилетіти в дорогу до Суви, на островах Фіджі, 3,200 миль дальше. Звідси мав би дістатися до Брисбейна, 1,700 миль зі Суви, а далі, відбувши ще дорогу 500 миль, добитися остаточно до послідної своєї стації в Сидні, в Австралії. Вся дорога малаби виносити 7,788 миль.

Літак вилетів коло 8. години рано. Пращали його величезні товпи народа. Літак має три мотори та 4 летунів, з котрих два є Американці, а два Австралійці.

Літак мав зараз при вилеті неприємну пригоду, бо одежа одного летуна зачепилася за мотор. Радіові вістки з літака доносили, що літак летить щасливо, поки вони не прибули на середину Тихого океану. Тут літак вислав вістку: „Попали на воздушну кишеню", себто на „пусте місце" в воздусі і зараз дальші комунікації з радіовими стаціями перевалися. Се стало основою всяких догадів; не виключають, що літак мусів осісти на воду.

ПАПСЬКИЙ ШАМБЕЛЯН ПОКИДАЄ РИМО-КАТОЛИЦЬКУ ЦЕРКВУ.

ЗАЯВЛЯЄ СВОЇЙ БУВШІЙ ВЛАДІ, ЩО ПРИЧИНОЮ ЙОГО КРОКУ ПОЛІТИКА ЕП. БОГАЧЕВСЬКОГО.

ФИЛАДЕЛФІЯ, 31. мая. — У місцевій українській православній церкві буде в слідуючу неділю правити богослуження о. Константин І. Курилло, бувший греко-католицький священик та папський шамбелян.

Сим кроком о. Курило видимо остаточно зірвав всякі зносини з римо-католицькою церквою. Про своє зірвання повідомив він апостольського делегата у Вашингтоні Пієтро Фумасоні-Біонді, складаючи в своїм лисмі вину за свій поступок на поступовання епископа Богачевського супроти вірних і священиків українського обряду католицької церкви. О. Курило писав, що він не може спокійно дивитися, як епископ Богачевський на приказ Риму позбавляє свою церкву найсвятіщих прав, її належних, та як він ображає українські серця. О. Курилло заявляє, що його крок є протестом проти нарушення прав українського народа; він воліє запротестувати в сей спосіб, покинути церкву, в якій він мав високі почести, та ставути звичайним священиком в українській православній церкві, як душити своє сумління.

О. Курилло вислав теж письмо до митрополита Андрія гр. Шептицького, в якому покликується на лист до папського делегата та заявляє, що він далі не може мовчки терпіти поступовання епископа Богачевського. О. Курилло сподівається, що його крок розбудить до реакції всіх тих, що добачують сповевірку церкви, але ще мовчать. О. Курилло упевняє митрополита, що серед грабовання прав народа в церкві він найшов душевне заспокоєння аж тоді, як покинув Рим.

З огляду на те, що о. Курилла епископ Богачевський уважав одним зі своїх головних приклонників, віддавав йому ріжні почести, віддавав йому редаговання ріжних своїх органів, називаючи його найкращим знатоком української мови, покликуючися в своїй боротьбі проти священиків на його поваги, — тому крок о. Курилла викликав серед Українців немалу сензацію.

СЕАТОР ГЕФЛИН НЕ МОЖЕ ПОДАТИ ДОКАЗІВ НА СВОЇ ЗАКИДИ СМИТОВИ.

ВАШИНГТОН, 31. мая. — Сенатор Гефлин з Алабами, що свого часу виступав з ріжними сензаційними закидами проти Ал. Смита, демократичного претендента на номінацію кандидатом на уряд президента Злучених Держав, станув нині перед сенатовим комітетом, розслідуючим виборчі видатки. Комітет питав Гефлина о докази на його закиди, що, мовляв, Смит розпоряджає поважними гадючими фондами, зложеними йому католиками. Гефлин не міг дати комітетови ніяких доказів, та признався, що він говорив сі закиди на основі чуток та поголосок.

Сенатовий комітет набрав зі сих зізнань переконання, що всі закиди Гефлина проти Ал. Смита безосновні.

Комітет обчислив, що ріжні кандидати видали досі на кампанії суму 653,756 долярів. З того видав Гувер 348,342 доляри, Ал. Смит 106,308 долярів. Републиканець Ловден видав 58,000, демократ Рід 37,000.

ТРАГІЧНИЙ КОНЕЦЬ БАЛЬОНОВИХ ПЕРЕГОНІВ.

ПИТСБУРГ, 31. мая. — Краєві бальонові перегони треба було перервати через бурю. Лишень три бальони вирвалися з полоси бурі. Всі другі, 11 числом, мусіли осісти, при чому два летуни згинули від грому.

Якби перегони не було відкликано, то найбільші шанси на побіду мав би бальон американської армії ч. 1.

НЕБУВАЛЕ ЗМАГАННЄ.

КЕЙМБРИДЖ, Месечузетс, 31. мая. — У садах департаменту англійської мови в місцевім Гарвардськім університеті відбулися нині небувалі змагання. Заряди їх книгарський підприємець Патнем, визначивши нагороду в книжках вартости 5,000 долярів тому університетови, котрий покаже кращі знання англійської літератури.

Стали до змагання студенти Гарвардського і Єйльського університетів. Їх екзамінатори екзамінували їх, котрі „лїп" краще знає англійську літературу. По кількох годинах допитів конкурс виграв Гарвард.

ПЕНСІЯ ДЛЯ СТАРЦІВ В САСКАЧЕВАНІ.

Провінція Саскачеван зачинає виплачувати пенсію своїм старим людям, починаючи від 1. травня. 9. травня федеральний міністер праці Петро Гіген підписав в імені домініяльного правительства умову з провінцією Саскачеваном в справі виплачування пенсії в тій провінції. Пенсії в Саскачевані буде латити бюро охорони дітей.

Бритіш Коломбія платить такі пенсії вже від вересня минувшого року. Манітоба ухвалила на минувшій сесії сойму закон в справі пенсій, однакож сей закон ще не є урядово проголошений і покищо Рада Відшкодовань для Робітників, яка має мати в своїх руках виконування сего закона, приймає тільки зголошення за пенсіями.

ВАШІ ОЧИ ПОТРЕБУЮТЬ ОПІКИ.

Не робіть звичайної помилки, щоб припускати, що ваші очи є в досконалім стані лише тому, що вони не болять, або тому, що ви можете тепер добре бачити. Більшість людей мають хибу зору, але що очи приноровлюються до малих недостатків, то вони не є свідомі сього. Коли очи постійно приноровлюються до поборювання недостатків, виходить сильне напруження мускулів, що спричиняє напруження очей, а се спричиняє біль голови, нервовість і з часом ушкодження зору.

Щоби вдержати як найлучший зір, кожда особа повинна зекзамінувати свої очи в оптометриста, котрий є кваліфікований, щоб сказати точно про їх стан і приписати потрібне лічення, а коли треба, то й окуляри.

Дуже часто лучається, що екзамінація викаже, що очи не роблять разом. Кожде око може мати добрий зір само про себе, а коли не роблять разом, серіозне напруження може бути наслідком.

Хороніть свій зір тим, щоб оптометрист провірив ваші очи і зробіть після його ради. Нерозумно є купувати готові окуляри для направлення хорих очей.

КРІВАВА СУТИЧКА.

Крім примусового викупу збіжжа від українських селян большевики ведуть вперту пропаганду за закупом селянами облігацій внутрішньої державної позички. Селяне, які вважають закуп цих облігацій пропащим грошем, відмовляються всіми силами від цього гарачу. Останніми днями почали селяне реагувати по свойому на большевицьку нахабність. В часописах знову почали масово появлятися вістки про вбивства агітаторів селянами.

В селі Гурки, Київської губ., прийшло до кривавої сутички між комуністами й селянами на тлі протирелігійної пропаганди. Серед бійки вбито одного комуніста, двох ранено. В Гурках арештовано богато селян.

ПОЖЕЖА ОЛЕШИЧ.

В містечку Олешичах вибухла пожежа, жертвою котрої впало 17 господарств. Пожежа повстала в коморі вид. Герша Шімера. Причина пожежі невідома ...ще невідома, так само неустійнені ще шкоди.

НІМЕЦЬКА РАДЯНСЬКА РЕСПУБЛИКА ПЕРЕСТАЛА ІСТНУВАТИ.

На засіданні всесоюзного Центрального Виконавчого Комітету дня 5-го травня ц. р. рішено остаточно влучити автономічну доутепер надволжську німецьку радянську республику в межі Рад. Росії. Цим робом, після семилітнього істнування, зліквідовано автономію надволжських Німців, що викликало велике невдоволення тамошнього німецького населення.

КОСТЕЛЬНІ ДЗВОНИ І ПОСОЛ ПУТЕК.

На члена партії „Визволене" д-ра Путка наложив краківський митрополит інтердикт, себто церковну кару, яка забороняє йому входити до костела і приймати св. Тайни. Причиною цієї кари була зорганізована цим авантура в костелі в Хочні у звязку з завішуванням там нових дзвонів, жертвованих парохіянами і американськими емігрантами. Посол Путек вносив скарги до староства проти місцевого пароха, змальовуючи фальшиво всю справу, а накінець з участю молоді вирубав у воротах костела діру, розбив замок і доробив ключ, а молодь під його проводом вдерлась до костела підчас богослуження з протестами „ганьба".

ЛІТАК НА МІСЯЦЬ.

Такий заголовок, що кільканадцять літ тому міг бути заголовком фантастичного роману, нині є заголовком щоденної новинки. 18-травня на берлінськім аеродромі в Грюневальді зроблять досвіди з літаком, „авторакетою" „Ракета П", побудованою на фабриках Опель у Руссельгаймі, по пляні мюхенського астронома Макса Вальтера. Ракета має робити 170 км. на годину, а її керманич, летун Раад упевняє, що поїде нею у воздушний простір із швидкістю 300 км. на годину. Літак матиме в собі апарат зєднаний із цілою низкою ракет із вибуховими матеріялами, які переможуть натиск повітря. На висоті яких 15,000 км. ці матеріяли вичерпаються і ракета повинна опадати. Чи з ракети можна буде вислати телеграму на місяць і дістати відповідь — покищо не знаємо...

ПОЖЕРТИЙ ВОВКАМИ.

Гранична сторожа в одній місцевости на литовській границі почула людський крик. Жовніри побігли в цю сторону і переконались, що прийшли за пізно. На снігу знайшли останки людського тіла, яке розідерли вовки. Був це якийсь пачкар, бо недалеко лежав пакунок з матеріями.

ЛЮДЕ-ГІЄНИ.

З Хщанова повідомляють: Нічю з дня 2-го на 3-го травня невикриті злочинці спрофанували в огидний спосіб жидівське кладвище в Хшанові. Поломано понад 80 намогильників, при чому 16 гробів цілковито спустошено. В день 3-го травня відбулася протестаційна маніфестація усього жидівства в Хшанові. Жиди зібралися на кладовищі, відкіля перейшли походом під будинок староства, до якого вислали делегацію з домаганням інтервенції. Староста не прийняв делегації, заслонюючись державним святом...

КАНАДІЙСЬКІ ПОСЛИ ХОЧУТЬ ПІДВИШКИ ПЛАТНІ.

Між послами до парляменту в Оттаві є рух за тим, щоби підвисшити платню послів. Посли стараються о підвишку платні з $4,000 на $6,000 за сесію. Послідний раз підвисшено платню послів за часів премієра Бордена а саме із $2,500 на $4,000.

ВИСТАВА В САСКАТУНІ ПОГОРІЛА.

Пожар 7. травня рано знищив виставові будинки в Саскатуні. Шкоду обчисляють на 75,000 долярів. Попалені будинки мають бути відбудовані в як найскоршім часі, щоби могли служити для вистави в липни.

ПРОЦЕС ПРОТИ ЯСНОВИДЮЧОЇ.

У східній Прусії, місті Інстербургу, ведеться цікавий процес проти ясновидючої Гінтер-Геферс. Великою подією цього процесу була спроба перевірки ясновидючої сили обвинуваченої. Гінтер-Геферсову посадили на крісло. Вона впялила свій зір у головку сірника і після двох хвилин попала в „транс"; її очі прибрали скляний вид, тіло задеревіло і голова впала сонно взад. Їй оповіли історію одної крадіжі, що трапилась кілька місяців тому у віддалі 200 км. від Інстербурга, а якої виновати досі не найшли. Ясновидюча після великих зусиль описала характеристичні риси власника дому, вкрадених предметів і обставини, в яких злодій украв ці предмети. Все це згоджувалось уповні. Із заплющеними очима вона написала на папері імя та прізвище злодія, якого в даній околиці не знають. Точність усіх даних, по даних Гінтер-Геферсовою, зробила на суді величезне враження.

КАНАДІЙСЬКА ПОЛІЦІЯ УБИВАЄ ДОМАШНІЙ ПРОМИСЛ.

Кінна поліція не дає розвиватися домашньому промислови в Манітобі. 18. травня кінні поліції відкрили серед багна недалеко від Пайн Рідж (недалеко Вінніпегу) найбільшу дестилярню, яку доси бачили. Та замісць нагородити властителів її, арештували їх і припровадили до Вінніпегу. Імена арештованих подають як Еміль Оропско і Джан Генно. В хвилю появи поліції в дестилярні ферментувало 2,000 гальонів браги; було там також пів тони цукру, 19 40-гальонових бочок і чотири 320-гальонових мідяних кітлів. Властителі мали спеціяльні збірники води з 200-гальоновими кадками. Дестилярня була по самій середині багна. В дестилярні уживалося парового кітла, а на опал уживано коксу, щоби не було диму. Полісмени мусіли йти по колїна у воді, щоби дістатися до дестилярні.

ПІДВИШКА ПЛАТНІ ДЛЯ СУДДІВ.

Спеціяльна комісія парляменту в Оттаві рішила підвисшити платню суддям в Канаді. Повітовим суддям і членам провінціяльних судів рішено дати підвишку по $2,000 а членам найвисшого суду Канади по $3,000. Комісія по вислуханню ріжних свідків прийшла до заключення, що платня, яку дістають судді в Канаді, не є відповідна і повинна бути піднесена.

ПРОМОВА КУЛИДЖА ЗДИВУВАЛА ФРАНЦІЮ І АНГЛІЮ

КАЖУТЬ, ЩО ГОВОРИТЬ ПРО МИР, А ЗАРАЗОМ БУДУЄ НАЙСИЛЬНІШУ НА СВІТІ ФЛЬОТУ. ОДНІ НІМЦІ ЗАДОВОЛЕНІ.

ПАРИЖ, 31. мая. — Промова президента Кулиджа, яку він виголосив в Гетисберг з нагоди свята Прикрашування Гробів, стрінулася в Франції з дуже неприхильною критикою. Всі часописи підносять заяву Кулиджа в справі поставлення війни поза законом, але заявляють, що не розуміють цеї заяви. Бо разом з нею през. Кулидж говорить про розбудову американської фльоти і домагається від Конгресу величезних сум на ту саме ціль. Так само поступала, кажуть Французи, і німецька імперія перед світовою війною. І тому през. Кулидж повинен мати на увазі судьбу Німеччини і кайзера. Бо, коли хто має силу, то разом з нею має і покусу, щоби скористати з цеї сили. А це якраз, доводить до важких воєнних конфліктів. До того Англія уступає Злученим Державам на кождім кроці, а рівнож і Японія, тому дивним виглядає американське зброєння.

В той сам спосіб пишуть і лондонські часописи про промову Кулиджа. Одні тільки Німці задоволені з неї і кажуть, що Кулидж в своїй промові виявив якраз пацифістичні стремління.

СОВІТИ ПЕРЕД ЕКОНОМІЧНОЮ КРИЗОЮ.

ВЕСНЯНИЙ ЗБІР НЕ ДОПИСАВ ЦІЛКОВИТО, В ЧЕРВНІ І ЛИПНІ ГОТОВІ ГОЛОДУВАТИ.

МОСКВА, 31. мая. — Народний комісар хліборобства Кубяк оголосив публичний стейтмент в справі збіжевого збору. З него виходить, що совіти боряться з збіжевим дефіцитом, який виносить 1,800,000 тон збіжа. Є обава, що в червні і липні не зберуть від селян навіть 820,000 тон, які конечно потрібні до виживлення міського населення. А що ситуація під тим оглядом дійсно погана, видно найкраще по збіжевім експорті. В лютім виносив той експорт всего 6,000 тон, а минулого року в тім самім часі 241,000 тон. Кубяк каже, що ситуація поліпшиться допера за кілька літ, коли совіти розвинуть на більшу скалю колективні фарми. Тільки питанне, чи до цего часу видержать совіти кризу.

КАЖУТЬ, ЩО СОВІТИ ДАЛІ ДАЮТЬ ГРОШІ

НА БОЛЬШЕВИЦЬКУ ПРОПАГАНДУ В АНГЛІЇ.

ЛОНДОН, 31. мая. — Британський уряд дійшов через своїх розвідчиків до переконання, що хоч совіти не є з Англією в ніяких дипльоматичних зносинах, то свою пропаганду ведуть завзято далі. Виходить, що вони дають великі гроші субсидії комуністичній англійській партії. Знайшли вже імена тих осіб, які не мають заняття ні майна, а розпоряджають по банках великою готівкою. Між ними були і банкові урядники. Всіх їх позвільнювано зі служби.

ПІВНІЧНА АРМІЯ РОЗБИТА.

ЧЕНГ ТСО ЛІН АБДИКУЄ.

ШАНГАЙ, 31. мая. — Полуднева армія вже вийде цілком певно до столиці Пекіну. Ченг Тсо Лін здав вже команду міста і мав заявити, що усувається від військового і політичного життя. Рештки його армії відходять до Манджурії.

АЛЬПЕЙСЬКІ ГІРНЯКИ ШУКАЮТЬ ЗА НОБІЛЕ.

НІАЛЬЗУНД, Шпіцберген, 31. мая. — Навіть Амундзен зажурений судьбою генерала Нобіле і його задоги і гадає на їх ратунок доволі песимістично. Акція ратункова поступає далі вперед. На разі мають надію, що альпейські гірняки при помочі псів зможуть пройти через ледяні простори, куди не можна доїхати кораблем і прослідити їх та впасти на слід пропавшої експедиції.

БЕРНАРД ШО ПРО СОЦІЯЛІЗМ.

ЩАДЖЕННЯ ГРОША — КОРІНЬ ВСЬОГО ЗЛА. ЗАЯВЛЯЄТЬСЯ ПРОТИ РЕВОЛЮЦІЇ І ГЕНЕРАЛЬНОГО СТРАЙКУ.

ЛОНДОН, 31. мая. — Вже появилася довго ожидана книжка відомого англійського письменника Бернарда Шо під заголовком: Підручник соціялізму і капіталізму для інтелігентної жінки. Це буде найінтересніща книжка нових часів.

Найбільшою заповіддю соціялізму є те: Ти не повинен мати більшого ні меншого доходу як твій сусід. Так каже Шо. Заразом є він ворогом світової революції, а генеральний страйк називає він глупотою. Шо є рівнож противником конфіскати майна.

Та книжка вийде рівнож і в Америці. Хотіли, щоби Шо написав спеціяльне вступне слово до американського видання. Але він сказав, що шкода часу, бо йому в Америці не повірять у те, що він напише. Бо Америка думає, що коли робітники мають в хаті ванни до купання і автомобіль Форда, або й цілий компаній, то це вже є ознакою великого добробуту робітника. А воно так не є. Так каже Шо.

ФІНАНСИ ФРАНЦІЇ ПОПРАВЛЯЮТЬСЯ.

ПАРИЖ, 31. мая. — Саме тепер збирається новий парлямент, щоби перевести стабілізацію французької валюти. Державна скарбниця стоїть тепер незле, коли сплатила на днях Банкови Франції $36,000,000 і в той спосіб скріпила французьку валюту.

АМАНУЛЯ І 156-ЛІТНІЙ ТУРОК.

КОНСТАНТИНОПОЛЬ, 31. мая. — Афганістанський монарх приймав сегодня незвичайного гостя. Є ним старушок Заро Ага, що має вже 156 літ. Був він десять раз жонатим, і має кілька жінок і з ним ще й досі. Старець розповідав Аманулі, як він подорожував по світі та як відвідав римського папу, а рівнож і кількох султанів.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDFD 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДОБРОДІЇ ЛЮДСКОСТИ

Кажуть, що світ став тепер дуже матеріяльним, що все в погоні за мамоною і достатками. Так кажуть многі і вчитуються в давну історію та одушевляються грецькими чи римськими героями, що славні були зі своїх чеснот, хоробрости і любови до своєї вітчини. Вчитуються в тім переконанню, що теперішний світ відбіг від того ідеалу.

А на ділі воно так не є. Раз-у-раз ми свідками многих, тихих і голосних геройств. Приходять вони і минають скоро, бо ми живемо в таких часах, де все швидко проходить, де за одним геройством слідують другі, одні більші других. Біда тільки та, що їх так много, що в памяти нашій остають тільки такі як Линдберґ, Нунжесор та Колі, а про других забуваемо. Якраз на такий тип героїв, що їх скоро забуваемо, хочемо звернути тим разом увагу. Є ними учені дослідники, що наражають своє життя, щоби розслідити якусь тайну, якусь хоробу, що нищить людскість. Хочемо згадати кількома словами тих, що не тільки розслідують ту хоробу на хорих людях, або на звірятах, а котрі защіплюють бацилі такої заразливої хороби в свій здоровий орґанізм, щоби слідити перебіг хороби і терпіння на собі самих та знайти в той спосіб способи, як найкраще зарадити хоробі і улекшити біль. До таких героїчних людей належить Японець др. Ноґучі, що защіпив собі бацилі жовтої пропасниці і від неї тому 9 днів назад згинув. Вся преса світа присвятила тій людині передовиці, згадуючі про її довголітні студії і досліди над тою страшною хоробою. Др. Ноґучі досліджував ту хоробу на тисячах хорих, а рівнож защіплював її звірятам, щоби простудіювати на них ділання ріжних ліків. А вкінці рішився він простудіювати те все на власнім орґанізмі, будучи свідомим того, які наслідки такий експеримент може принести. І в свідомости тій, диктуючи до останньої хвилі життя свої спостереження щодо цеї хороби — попращався він отсе зі світом. А за ним пішов на другий світ, як доносять часописи, і його асистент др. Вилієм Юнґ, що досліджував разом з ним жовту пропасницю в Африці з рамени Ракефелерської місії.

Це є жертви послідних днів. Таких героїчних дослідників не бракувало й передше. Є вони і тепер, живуть по ріжних закутинах світа і працюють по ляборaторіях і шпиталях. Працюють довгими літами, наражуючися кождої хвилі на смерть. Працюють тихо, без гомону для одної великої ідеї, визволення людства з оков хоріб, а другі, щоб пособити людству на інших полях. І завдяки тим отсе многим тихим героям людскість поступає раз-у-раз вперед. До тих героїчних постатей треба зачислити і тих, що вміють посвятити ціле своє життя на тиху і безгомонну службу національному, політичному і соціяльному визволенню народів.

ЗБИРАЮТЬСЯ ЧОРНІ ХМАРИ

(Оригінальна допись до „Свободи").

II.

(Послідовність англійської дипльоматії — а добра інформатиена служба радянської. — Арештоване Белі Куна у Відни. — Боротьба о його видачу Мадярам. — Австрійська соц.-демократія не допустить до цего. — „Комінтерн" готує „удар з середини". — Можливість бльокади „Союза Рад. Республик" уже в червни ц. р. — „Синдикат відбудови старої Росії". — Старанне о це англійського секретаря Індій Біркенгеда і його гостина в Берліні. — Ґенерал Конаржевскі також туди їздив. — „Радянський Союз" готується до оборони, а рівноачсно переслідуе український національний рух. — Висилка українських полків з України. — Забув, що через „русотяпство" і Денікін і Вранґель зломили голову. — В комуністичнім війську коли говорять щось „серіозно", то не по українськи).

Дипльоматія анґлійська — коли раз, по глибокім обдуманню справи — витичить собі якусь ціль — то прямуе до неї хоча й поволи — але рішучо й консеквентно. Вона приготовлюється на всякі можливі евентуальности, щоби ніколи не бути заскоченою, але у кождім положенню знайти корисний вихід із нього.

Большевицька влада не лиш через свої посольства, конзуляти та торговельні місії — але передовсім через підчинений її третий інтернаціонал — цеб-то **„комінтерн"** та його розгалуження має про всьо, що діється в других державах, як найдокладнійші вісти

Вона знає отже дуже добре, які громи готує Анґлія на неї, і що вона старається передовсім о щільне окруження Радянської Держави.

Щоби ті анґлійські затії по можности як найбільше ослабити — Радянський Союз при помочи свого „комінтерну" старається в послідних часах дуже завзято скріпити комуністичну діяльність в західно-і середноевропейських державах.

Це показалось особливо з загоди **арештовання мадярського комуніста Белі Куна**, одного з головних діячів комінтерна.

Арештованого його у Відни, де він вже від пяти місяців під фальшивим іменем мешкав і звідки він командував не лиш комуністами у Відни, але і в недалекій Мадярщині та в других сусідних державах. Тепер ведеться в Австрії завзята баталія о це, чи видати Куна мадярському урядови, то є на мадярську шибеницю, чи ні. Мадяри стараються вмовити в австрійський уряд, що Беля Кун є звичайним а не політичним злочинцем, що він цілий ряд людий казав без суду замордувати і т. ин. При тій нагоді нагадали собі навіть на Українців і кажуть, що він і двох українських старшин — Петлюрівців (один з них був безсумнівно жидком) казав був в р. 1919 убити.

Проти того домагання мстивого мадярського уряду станули дуже рішучо австрійські соціялістичні демократи, котрі, хотя і не мають більшости в цілій Австрії — то мають більшість у Відни і заряд того великого города держать в своїх руках.

Жидівська капіталістична преса станула гостро проти Куна і старається представити його діяльність яко небезпечну і для самої Австрії. Уряд графа Бетлена в Будапешті мусів сипнути добре грішми, щоби позискати наприклад таку впливову часопись як „Нає Фрає Прессе". Та всьо то „ґустоване" австрійських реакціонерів на нічого не придасться, і хотя соціяльна демократія у Відни стоїть на дуже гострій военній стопі проти комуністів — то таки не допустить до осоромлення австрійської республики виданнем політичного, хоч і як несимпатичного діяча мадярським батярам на певну смерть.

Белю Куна ще в 1919 році **видалено з Австрії** і заказано йому повороту до неї. Він за безправний поворот і за фальшиве мельдованне буде безумовно покараний, — і його знову видалять з Австрії — але лиш у цім заковика, **як його видалять?** Ані Польща ані Чехія ані Німеччина не хотять йому дозволити на переїзд через їх краї. **Буде отже мусів** бідний мадярський еврей **полетіти літаком** до своєї новоприбраної вітчини. Не дай однак, Господи, щоби літак зіпсувся підчас їзди понад Польщею: колиби так сталося і Кун був примушений злізти на польську територію — то доля його булаби запечатана; преціж: **„Веньґер-Поляк два братанкі,** як до шаблі, так до шклянкі" — і Беля Кун опинивбися до кількох днів у Будапешті, а далі і на шибеници.

У всякому разі афера з Белею Куном є доказом, що комінтерн взявся неабияк до комуністичної роботи в середній Европі. Річ певна, що йому не ходило так дуже о саму слабовиту Австрію, як властне о Мадярщину а далі о другі держави, котрі на випадок военного конфлікту з Рад. Союзом моглиби відограти більшу ролю.

І так зістало підчас слідства ствердженим, що Беля Кун виїжджав зчаста до Німеччини, Парижа та Ціріху, котрий то город є і був від давна також центром всякої революційної роботи.

Пригода з тим збольшевиченим жидком — це лиш один епізод, але епізод характеристичний, даючий вгляд в енерґічну акцію радянського уряду, котрий, ведучи розкладову роботу у нутрі ворожих йому держав, старається в той спосіб їх ослабити, а в рішаючий момент приготовити для них найтяжший удар: **удар з середини.**

Однак рівночасно старається большевицький уряд викликати відповідний патріотично-відпорний настрій і серед людности Союзу радянських републик. І тому всі радянські часописи вдарили енерґічно на алярм, щоби представити наглядно тій людности, яка небезпека грозить їй від заговору ворожих держав, комендированих анґлійськими політиками.

Після думки большевицької преси зайшли справи вже так далеко, що уже в **червни цего року мае розпочатись бльокада** Радянської Республики, і що та бльокада буде почином до пізнійших, уже чисто военних кроків.

Та преса пише також, що орґанізується формальний **„Синдикат відбудови старої Росії",** до котрого мають крім Анґлії належати також Франція і Німеччина (?), і котрий стоїть в стислій звязи з заграничним, реакційним російським урядом, котрий по розгромі большевиків — мавби обняти владу в новій буржуазній Росії.

Як бачать Шан. Читачі, то при слові „Німеччина" позволили ми собі поставити знак запитання.

І справді: чиж обідрана зі сходу і заходу антантою Німеччина зможе рішитись на спілку з нею, зможе виступити проти свого найважнійшого на випадок війни з Польщею союзника, проти Радянського Союза? Преціж **признанням Польщі коритаря до моря відрізано від Німеччини Східні Пруси** — не говорячи вже про Шлезк, признаний Полякам проти волі самої людности того краю, та про ще доси почасти обсаджену Французами Надренію.

Правда і це, що недавно їздив до Берліна впливовий анґлійський політик Біркенгед і що його ціллю мало бути позискання Німеччини для плянів Анґлії, вимірених проти Републики Рад.

І виходяча в Москві **„Правда"** робить з сеї поїздки дуже грізні висновки. Вона пише ось що:

„Анґлійський міністер Болдвін (Baldwin) не хотів дати анґлійському парляментови пояснення про польські зброєння, бо-ж в анґлійській протисовітській грі визначено Польші занадто вже важне місце, як щоби керманичі анґлійської політики могли з легким серцем рішитися на зкомпромітоване своїх союзників а радше васалів. Що Польща має значінне терену, з котрого має наступити приготований Анґлією напад на Совіти — це потверджує берлінська **конференція льорда Біркенгеда з польським ґенералом Конаржевським.** Вони прибули до Берліна нібито в приватнім характері — але властива ціль їх стрічі є така ясна, що не потребує ніяких спеціяльних пояснень.

„Ґенерал Конаржевскі працює в польськім ґенеральнім штабі і є мужем довіря маршала Пілсудского. Його потайний побут в Берліні і його стріча з Біркенгедом дають доказ, що пляни орґанізаторів нападу на Радянський Союз уже дозріли та що польські імперіялісти уже вповні рішились взяти участь у тій авантурі.

Що **Радянський Союз дуже серіозно готується до оборони,** це видно на кождім кроці. І так в ілюстрованих часописях, що виходять на землях того союзу (також і в українській мові), бачимо зчаста фотоґрафії, що представляють всілякі курси, які військові старшини устроюють для цивільної людности, щоби її приготовити на военну пору. І так бачимо, як уділяється поради щодо обходження з протигазовими масками; на другім образку викладається жіночій молоді про склад кріса, та як його уживається, і т. д.

Значить, провідники Радянського Союзу здають собі вже добре справу з небезпеки, яка тій державі може вже в найблизших місяцях грозить і підпринимають також і зі свого боку відповідні „міри".

Дуже однак дивним виглядає, коли рівночасно переслідується всякий український національний рух яко контрреволюційний, коли **арештується сотки Українців** лише за те, що вони справу українізації беруть серіозно на увагу, а не лише яко фарисейське замащуванне людям очий, коли нарешті цілі українські полки переносяться зневевя з України у „столь" і „не столь отдальонния места", мовляв, з тої причини, що в їх нутрі мав розбудитись щиро український рух, — котрий чейже не конче мусить бути рівночасно і контрреволюційним.

Всьо то представляється нам яко зразки великої неконсеквенції, за котрі колись гірко прийдеться платити теперішнім большевицьким верховодам. Чиж не памятають вони, що і Денікін і Вранґель лише через то зістали розбиті, що не мали зрозуміння для українсько-національного визвольного руху? Не помогло їм і тих пятьдесять міліонів фунтів стерлінґів, які дістали яко підмогу від анґлійського уряду. Національна українська стихія показалась помимо того всього сильнійшою — і вона то в останній інстанції задецидувала про побіду большевиків над чорносетенними арміями.

Чи большевики таки нічого не навчились та думають ступати слідами Денікіна та Вранґля?!

А вжеж ми і в українськім „Комуністі" читаємо, як злобно відносяться у радянськім війску всілякі старшини до української мови, уживаючи нпр. фрази: „Я задумую тепер говорити до вас **серіозно** і тому не буду уживати української мови".

Чиж не значить це, що українська мова надається хиба лиш до жартів та насміху, а не до поважних річий?

Чи і такою тактикою задумують большевики скріпити охоту Українців до боротьби за „Радянський Союз"?!

Іван Наконечний.

В. Кедровський.

1917 РІК.

(122)

Бажання мати свою національну армію, якаб могла захищати свої рідні землі від всіх ворогів, було на стільки сильне, що нікого не страшила негайна відправка на фронт зі всіма його страхіттями. І чим більша була упертість ворогів українізації армії, тим настирливіші були домагання українських військових мас і нарешті звідти, де були окремі лише одиниці, почалась інтензивна дезерція Українців. Дезерція ця не була подібна на звичайну, коли люди тікають від виконання своїх обовязків перед батьківщиною, ні! Українці дезертирували з запасових військових частин, з військових установ глибокого запілля, звідки вони-б ніколи не попали на фронт. Дезертирували вони або прямо в боеві части фронту, або частіше в мимо проходові українські маршові роти, що йшли на поповнення боевих частин фронту. Тому російське фронтове військове командування майже завжди з здивованням констатувало, що українські маршові роти приходили до них збільшеними на 20—30—50 відсотків, а иноді вдвоє. А в той час „русскія маршевия роти" доходили на фронт в половинному складі, або й зовсім „роспилялись в путі".

Крім маршових рот в Петрограді й Москві були сформовані цілі окремі українські дивізії, полки, гарматні бриґади й ріжні технічні части. Вони теж домагались відправки їх на Україну, або на фронт, але їх там затримувалось в столицях, як потрібні „надьожния", добре здисципліновані війська.

Так напр. полковник А. Верховський, начальник Московської В. Округи, що пізніше став військовим міністром Росії, дозволив сформувати один піший український полк і гарматну батерію, які були названі запорожськими. На звертання Українців з просьбою дозволити їм відокремитися у свої національні роти він поклав таку резолюцію: „Уважаю необхідним тепер, у період великого розкладу армії, будувати життя армії на органічних звязках. Теорія військової справи щиро рекомендуе разом служити землякам. Все за тим, щоби використати при впорядкованню армії любов Українців до свого народу. Уважаю необхідним звести їх в українську частину, що можу зробити без шкоди з технічного боку. На фронт посилати їх цілими маршовими ротами, яких не ділити по полкам, а утворити з них окрему роту, зводячи в одну її роти, які потерпіли й потребують поповнення. Не можна йти проти природного змагання народу, навпаки, треба використати його для спільної справи ратунку Росії". Ось такі були мотиви тих, нечисленних осіб з вищого військового командування, які нарешті погоджувалися на українізацію армії.

В Петроградській залозі окремо зорґанізованих українських військ нараховувалося тисяч до 60-ти. Найменьше один полк в кожній ґвардейській частині, а то й два, були українськими, якими керувала Українська Військова Рада Петроградської Залоги.

Взагалі треба зазначити, що перед корніловським виступом Ґенеральним Комітетом уже було зареґістровано в запіллю, поза межами України, більше міліона Українців-вояків.

Звичайно далеко ширше стояла справа з українськими військовими частинами і орґанізаціями на самій Україні. Не було найменьшої військової залоги, деб не було української військової організації, яка обеднувала декількі сот тисяч, а то й десятків тисяч, як Одеська, Українців-вояків. На жаль, на Україні теж точилася ввесь час боротьба Українців за свої домагання, коли вже не так яскраво як поза межами України, з представниками російської військової влади, то зате далеко більш жерстоко з „общерусскімі" військовими і взагалі революційними орґанізаціями. Цьому можна було легко покласти кінець, якби російські вищі керуючі чинники ясно й не двозначно стали хочби на точку погляду полк. Верховського й [illegible] своїми розпорядженнями не чинилиб перешкод до самоорґанізації Українців. Цього не було, а гадалось їм, що вони зможуть „как-нібудь отделатся" від українських домагань.

Тому йдучи в одному місці на уступки, в другому в той час вживали всіх заходів, щоби український військовий рух задушити. Останнього їм не повелося зробити, але зате утворилася певна анархія в орґанізованости українського руху, та витворювалися обставини, які примушували Українців-вояків самочинно, або, як тоді говорилось, „революційним порядком", здійснювати свої домагання. Отже першим жерелом до внесення певної дезорґанізації „українізацією" у війську була сама російська військова влада, російська демократія й правительство, які боялися дати в руки Українців певну армію. За таку короткозору свою політику в решті вони-ж самі поплатилися в першу чергу, а за собою втягнули й Україну. Але про це далі.

На всіх військових фронтах, як я вже говорив раніше, також були фронтові, армейські, корпусні та инші українські військові орґанізації, що являлись керуючими центрами українського військового національного руху в діевій армії.

В діевій армії, в часи корніловщини Ґенер. Комітетом було зареґістровано понад два міліони вояків-Українців. При чому тут уже були українськими не тільки окремі роти чи полки, а навіть дивізії й корпуси. Загальна кількість українізованих дивізій досягала вже більше 30. З них назову: **на кавказькому фронті:** 127-му пішу дивізію; окремі полки в Туркестанських стрілкових дивізіях а також важкий гарматний дивізіон у Трапезунді, та кріпостна артилерія; **на румунському фронті:** увесь X корпус (переведений з західного фронту); XI і XXII-гі корпуси, майже увесь XVIII корпус, та 4-та стрілкова залізна дивізія; дві кінних дивізії й другі більш дрібні частини; **на південно-західному фронті:** VI, XII, XVII, XXXIV корпуси; 74, 64-та і инші піші дивізії; **на західному фронті:** дві дивізії піших (не памятаю чисел, здається одна 135-та), а також окремі полки та батальони в ріжних дивізіях; **на північному фронті:** XXI корпус, а також окремі полки в дивізіях других корпусів. Багато Українців вояків було також в частинах Сибірських стрілкових, Фінляндських стрілкових, Туркестанських стрілкових, та кінноті й артилерії.

Загально кажучи, в російській армії запілля й фронтів Ґенеральним Комітетом було зареґістровано до чотирох міліонів українського вояцтва, з якого відсотків 35—40 ще було розкидано окремими, невеличкими ґрупами в армії, останні-ж уже були зведені в більш-меньш значні частини, починаючи з баталіонів і окремих команд.

Розвал російської армії, після корніловського виступу почав прогресувати не по дням, як кажуть, а по годинам.

В заловах на Україні почалася шалена аґітація большевиків уже й проти Центральної Ради. На ріжних виборах: до совітів, до міських самоврядувань, то що, в яких брали участь війська, майже завжди голоси їх поділялись на двоє: за большевиків і Українців. Це-ж саме все яскравіше й яскравіше почало висовуватися й на фронтах. При тім Українці-вояки давали свої голоси на українські національні листи, а Москвини та инші на большевиків.

Дезертири з фронту та залог почали запруджувати всі залізниці на Україні, пробіраючись до дому на Московщину. Все частіше почали вибухати військові ексцеси на Україні, викликані не українськими елементом.

На Україну насовувалась страшна анархія.

(Дальше буде)

БУЛА ВЕСНА.

Була весна. Прозора ніч спустилась
І тишою повилась вся земля.
Здавалося, що ніч комусь молилась
І за зорею знов родилася зоря.

Була весна. Ніч чари розливала,
Цвили сади і соловій співав,
Мов зорі, скрізь роса на квітах сяла
І погляд твій неначе зорі сяв.

І ніч була... Я й досі, як згадаю
Цю ніч, квітки і пісню соловія,
Так затужу, що трохи не ридаю
І серце щось ужалить, мов змія.

Давно було... Не знаю, чи згадала
Ту ніч... як я оттут згадав...
Цвили сади... Роса на квітах сяла...
І легіт щось листочкам шепотав.

П. Т.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

СКРЕНТОН, ПА. Бр. Усп. Пресв. Богородиці, відділ 123, повідомляє всіх своїх членів, що спеціяльний мітінґ відбудеться в суботу, дня 2-го червня, в гали церковній, точно в годині 6-ій вечер. Проситься всіх членів і членкинь прибути на означений час, бо є важні справи до полагодження. — Мих. Волощук, предс.; Дм. Драган, кас.; Ник. Шіціль, секр.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ЙОНКЕРС, Н. Й.

Враження з шкільного свята.

В неділю, 20-го мая ц. р. Українська Громада, зорганізована при гр.-кат. церкві в Йонкерс, Н. Й., обходила велике шкільне свято.

Простора, та на жаль, не своя саля, переповнена по береги. Крім місцевих громадян були гості аж з Конетікат стейту, Ню Йорку і инш.

Точно о год. 5. пополудни, як було оголошено (а се також дуже важне), почалось свято виставою „Малі вязні", — сценічна картина з життя школярів у 3-х діях, Андрія Притуляка.

Не мені „критикувати" виступи йонкерських школярів, бо до сего нема в мене „покликання". А скажу лише щиро і отверто, що бував я на ріжних шкільних виставах і концертах, але неділя 20-го мая бере верх над усіми.

Усі молоденькі аматори, співаки, музиканти і декляматори вивязались зі своїх завдань як найкраще. Вартаб кожному з осібна погратулювати, та, на жаль, не знаю їх імен.

Дзвінкі діточі голоси, рідна пісня та народний стрій пригадали давне минуле і ніколи незабутне дитяче життя в рідному, несвому краю. Та що й згадувать...

Щоби улекшити собі труду, позволю послужитись словами Всеч. о. кан. Сполітакевича, що з нагоди сього свята говорив до своїх громадян меньше-більше так: „Май — се найкращий місяць в році! Се місяць весни — відродження, місяць квітів! Як в маю земля покривається ріжнобарвними квітистими покривалами, які своїми пахощами і красою манять око і чарують душу людини, так і ми сьогодня бачим перед собою прекрасний маєвий цвіт, цвіт нашого народу, його будучність — нашу дітвору.

Але сі рожі і маки, васильки, гвоздики і вогники, зелена рута і барвінок не тільки що красні собою; вони говорять до нас нашою рідною мовою, з їх уст пливе чудова рідна пісня, се наші діти, наша надія, потіха і поміч на старість. А що сей наш дорогий цвіт не зівяв і не пропав для нас, як Українців на міжнароднім цвітнику американського міста, треба се завдячити лише Рідній Школі! Се повинні зрозуміти і запамятати ті родичі, що не посилають своїх дітей до Рідної Школи в Америці".

Але годиться згадати і те, що треба неабияких педагогічних здібностий і знання, тяжкої праці і сталевих нервів, щоби вишколити нашу американізовану дітвору і підготовити її так, як се виконав місцевий дяко-учитель, гром. Фатюк. Під сим оглядом йому належиться повне признання. Гром. Фатюк тішиться великою пошаною серед нашого громадянства не лише в Йонкерс, де є він учителем в Рідній Школі, дириґентом хору, режісером вистав, і т. п., але й другі сусідні громади люблять і поважають сього дбайливого і працьовитого громадянина.

Будучи присутним на тім святі, я не втерпів і попросив о дозвіл сказати пару слів, що радо уділено мені.

Як умів, так поділився я враженнями свята з присутними та згадав м. і., що коли ми бажаємо охоронити себе як Українці, зглядно нашу молодіж перед цілковитим винародовленням, ми мусимо зрозуміти передусім значіння і вагу життя разом в осібних національних кольоніях чи оселях, подібно як се роблять Німці, Чехи і другі народи, а такою оселею могла би бути приміром Нова Україна, котру Українці щойно зачали розпарцельовувати.

П. Задорецький.

ДІТРОЙТ, МІШ.

Масове протестаційне віче.

В неділю, дня 13. мая, відбулося велике протестаційне віче дітройтських і гемтремських Українців в справі протесту проти невинно засуджених на смерть І. Вербицького і В. Атаманчука. Віче відбулося в Українській Православній Хаті при ч. 3464 Сікат ул.

Неділя. Прекрасний маєвий день. Сама природа наче знала ціль та стремління масового здвиту народа. Ще за довго до початку галя наповнилася по береги. Видко багато і чужинців.

О 3. годині віче отворив гром. Форись, який в короткій промові зазначив ціль віча, а відтак покликав першого промовця о. Михайла Кашубу. Сильними, чутливими словами український священик малював — перед присутними тяжку недолю українського народа під ляцьким чоботом та закликав за всяку ціну боронити своїх героїв і не допустити до несправедливого страчення двох українських студентів, засуджених польськими катами. Громові оплески вкрили промову о. Кашуби.

Другим бесідником виступив молодий студент Іван Іванчук, котрий покінчив висші школи в Канаді і прибув до Дітройт на дальші студії на університеті. Серце радувалося глядіти на того молодця, що родився вже тут в Америці а так гарно знає сказати про край батьків своїх, про нашу неволю. Його з щирого серця пливучі слова так і полонили серця і уми слухачів, які не щадили молодому бесідникови своїх оплесків.

По нім говорив відомий наш і всіми шанований громадянин др. А. Кібзей. Бесідник майже серед сліз представляв ту криваву картину, що відогралася перед львівським судом, взиваючи заразом нашу іміґрацію до грімкого протесту. Його слова протесту привитали присутні грімкими оплесками на знак згоди.

Говорив ще і місцевий адвокат Йосиф Чарновський, котрий обговорив львівський засуд з точки права, називаючи цей безправний засуд „правним мордом". Шановний бесідник прочитав рівнож резолюції, які мають бути вислані до Ліги Націй, які були приняті одноголосно.

Послідними бесідниками були громадяни: Іван Ґулька і Тимотей Починок. Той послідний говорив про Ляхів і Москалів, але не забув згадати і за своїх домашних вороженьків, що гірше Ляха з народа праведную кровцю точать.

Серед загального піднесення відспівано національний гимн і закінчено це так гарно переведене віче.

На вічу зібрано $144.55, які відослано до Обеднання.

Спис жертводавців: Тов. Ів. Хрестителя, від. 292, 25 дол.; Тов. Запорожська Січ, від. 75, 10 дол.; Подільська Січ, від. 141, 15 дол.; Вільна Україна, від. 128, 5 дол.; Укр. Амер. Гор. Клюб 5 дол.; В. Седляр 10 дол.; І. Дячун, Й. Чарновський по 5 дол.; І. Форись 3 дол.; І. Горбач, о. Михайло Кашуба, І. Шкільник, П. Пристай по 2 дол.; др. Кібзей, І. Ґулька, О. Яремчук, П. Данчишин, О. Романчук, А. Дяків, П. Тимочко, С. Михайлюк, В. Дідик, П. Петрик, П. Задайко, А. Ківовир, Т. Чорний, І. Тимків, Н. Дембицький, П. Андрушків, А. Горбань, Р. Стрілецький, Н. Підскакевич, І. Богдан, М. Корницький, В. Амброзяк, Д. Базилевич, А. Топольницький, Ф. Демко, І. Медвідь, М. Коваль, П. Баран, І. Бабій, І. Іванчук, С. Ривак, М. Пристач, П. Базилевич, Гр. Химко, І. Горбаль, Д. Косар, І. Іванишин, С. Стефуняк, А. Пшеничний, В. Готра по одному дол.; дрібні жертви $13.55.

Антін Горбаль, П. Андрушків, секретарі віча.

КУЛЬТУРНІ ЛЮДЕ ЇДЯТЬ МЕНШЕ, АЛЕ ЛІПШЕ.

В Швайцарії вийшла друком кухарська книжка (900 сторін) п. з. „Мистці французької кухні в останніх 800 літах". Автором книжки є Бертран Ґіґен. Книжка ця містить приписи найславніших французьких кухарів, цукорників і фабрикантів наливок від 1250-го року. Як кухарство виглядало в середньовічних, як у старинних часах, такими дослідами займалися головно лікарі. „Кухарські книжки" тому сотки літ писали лікарі. Книжки ці мають напів характер науково-історичних дослідів, напів гигієнічно-лічничих приписів. Так приміром клясичним твором про старинну кухню є друкована в Медіоляні в 1490 році книжка Целія п. з. „Староримська кулінарна штука". Довідуємося з неї, що Римляне — які в початках жили скромно й їли здорові страви — від часу, як здобули Грецію, переняли від Греків вишукані страви і напитки. Непоміркованість, пересада, обжирство, сибаратизм, розпузданість довели Римлян до того самого занепаду, що передше Греків і були погубні для Римлян. Люкулеві пири, вирафінування Петронія, то символи упадку. Про нього широко говорить у згаданій книжці Целій. — В середньовічних часах безіменний автор списав на перґаміні 96 приписів, а крім того „похвалу" їдження. Найвище розвинулося кухарство за володіння французького короля Людвика XV., а підупало трохи за Людвика XVI. Підчас Великої Революції цілком підупало, бо не було часу думати над ласощами. Щойно за директоріяту появляється знову кухар із білим фартухом і починається його „царство" у кухні. Бертран Ґіґен каже про Наполеона, що він привернув Французам утрачений апетит. Тоді то зачинає свою карієру найславніший кухар Кареше, котрий кермував кухнею цісаря Австрії і короля Анґлії. Самособою богато заходів коштувало цих монархів, щоби здобути для себе цього ґеніяльного кухаря.

Вартісні книжки про штуку їдження написали німецькі вчені: історик мистецтва Ф. К. Румоль („Дух кухарської штуки"), лікар Г. Блюмредер („Виклади про штуку їдження") і барон Ферст („Ґастрономія або штука розкошів пирування" 1851). Всі ті твори мають одну спільну прикмету: доказують, що разом із розвитком людської культури якість страв і напитків брали верх над скількістю. Зате скільки разів чи то наслідком історичних переворотів, воєн, суспільної нужди — обнижувалася культура, то з нею й скількість їди а не якість починала відгравати важнішу ролю. Чоловік культури їсть менше, але ліпше. Самособою, коли може позволити собі на те, щоби ліпше відживлятися.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ПРОТОКОЛ

РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗА,

яке відбулося на днях від 15-го до 18-го лютого 1928 р. в домі У. Н. Союза, 83 Гренд ул., Джерзи Сіти, Н. Дж.

(22)

ЗАГАЛЬНА ДИСКУСІЯ ДЛЯ ДОБРА ОРГАНІЗАЦІЇ.

Організоване і приниманне кандидатів.

Гол. радний Т. Михальчук заявляє, що хоч він знає, що його не послухають, або й сміятися будуть, однак він все своє твердити буде, що найліпшим средством на єднанне нових членів є зниженне вкладок і каже, що поминувши старий рід обезпечення, в нових родах вкладки є за високі. Добр. Т. Михальчук каже, що коли ми могли означити такі вкладки, то з того самого титулу і права можемо означити і менчі, а тоді більше членів на нові роди певно прибуде. Свій такий погляд добр. Михальчук опирає не лиш на факті, що коли вкладка менча, то лекше її заплатити, але також на порівнанне наших вкладок на нові роди з такими або подібними в асекураційних компаніях, які таким чином легко наших кандидатів до себе знаджують.

Гол. фін. секретар Р. Слободян ствержує, що на ті факти так само задивляється велика часть членів і відділових урядників. Що більше, гол. канцелярія може виказати богато случаїв, які вказують, як слабо зрозуміннє асекураційного діла в загалу наших членів поширене. Маємо докази, що з хвилею заведення нових родів обезпечення много членів зрозуміли, що вони вже по 20 літ платили то дальше платити не обовязані, а не брак і таких, що хотілиби повної або частинної виплати суми обезпечення, бо довше платити не можуть. Всюда покликуючися на конвенційні ухвали щодо нових родів обезпечення. Що богато з нас бажало нові роди мати, але о плаченню на них більщих вкладок не думали, виходить з того, що навіть між гол. урядниками є такі, що нових родів хотіли, але тепер, коли заведені, то не вступають. Добр. Михальчук і всі, що так як він о тій справі думає, малиби рацію, колиби дійсно висота вкладок була залежною від наших ухвал або що ще булоби ліпше, колиби можна самими ухвалами виплачувати приняті на організацію зобовязання. Колиж зобовязання муситься виплачувати грішми, то на се мусить побиратися відповідні вкладки. Відповідні не після того, що хто може або хотівби платити, ані після того, як ми би ухвалили, але після того, яких вкладок конче потрібно, щоби приняті в нових родах зобовязання можна виконати. Се правда, що нема другої держави на світі, де би свобіднійше можна жити, як тут в Америці, але й нема другої держави, де булоби більше ріжних законів то свобідне життє реґулюючих. Наша орґанізація свобідно жиє і розвивається також тільки тому, що тут є закони, які не лиш на таке орґанізаційне життє дозволяють, але його контролюють і реґулюють. І тому не ми сами, але тії державні асекураційні закони установляють норми, після яких обчислюється вкладки, які ризико обезпечення покривати можуть. Се вони роблять на підставі довголітної практики і студій, на підставі статистичних обчислень смертности людий в ріжних заводах і в ріжних обставинах життя, та на підставі рахункових калькуляцій предвидженої можности зібрання достаточної скількости вкладок на створеннє відповідного фонду посмертного, резерви і т. д. Не можна дивуватися або сміятись, що хтось того не знає, або не розуміє, але треба ствердити факт, що такі справи, як висота вкладок, реґулюються не після наших ухвал, але після норм, одобрених державним асекураційним законом.

Секретар І. Каштанюк говорить, що годі порівнувати запомогові орґанізації з асекураційними компаніями, бо й закони державні є осібні і відмінні для одних і других. Що можна орґанізаціям, того не можна компаніям і на відворот. До того й державні асекураційні закони не всюда однакові, але в кождім стейті відмінні, так що се, що нам вільно в однім стейті, то того не можна в іншім стейті. В однім стейті асекураційні компанії мають догіднійші закони для себе, а в другім стейті запомогові орґанізації потрафили здобути собі більші права. Для того членські привілеї в орґанізаціях мусять бути відмінні від привілеїв палиси-голдерів асекураційних компаній, а з тим і членські вкладки ріжняться від звичайних премій асекураційних. Порівнувати зап. орґанізації з асекураційними компаніями годі ще й тому, що жадна компанія не годна дати обезпеченим всего того, що дає орґанізація своїм членам і в случаях де на позір вкладка за подібне обезпечення здається бути в орґанізації більшою, то приглянувшися близше, добачимо, що користи і привілеї є також о много більші. Взагалі в орґанізацій і компаній нема нічого спільного і однакового на чім можнаби тісне порівнаннє зробити що до вкладок, а особливо годі порівнувати своє-рідну орґанізацію з чужою компанією, знаючи, що своя орґанізація має попри обезпеченнє ще інші завдання і цілі, яких в компаній нема. Нема однакових вкладок, але й нема однакового ризика. Орґанізації переважно мають однакові вкладки для всіх членів одного віку і кляси обезпечення, коли в компаніях вкладки зглядно премії є залежні ще від того, як хто жиє, в яких обставинах, при якій роботі і т. д., тай тому в компаніях менче платить той, хто менче своє життя наражає, бо тоді компанія менче ризико має. Компанії обезпечують всіх, але найбільше таких, що своє життя найменче наражають, тоді коли запомогові орґанізації переважно складаються з таких членів, як примірово наша, що на прожиток тяжко працювати мусять і найбільше є виставлені на небезпеку втрати життя, або каліцтво. І тому є компанії, що за одного доляра на рік можуть офірувати тисячі асекурації, але нема таких компаній, щоби піднималися такого ризика, як ми, щоби примірово 50% обезпечених були майнери, а решта інші тяжко працюючі робітники та щоби для всіх вкладки були однакові.

І коли в таких обставинах наші вкладки ще є того рода, що їх дехто береться порівнувати з компанійними і знаходить лиш незначну ріжницю, то се тільки завдяки незначному коштови адміністрації, якого певно ніхто з нас з компанійним порівнувати не схоче.

Коли вже мусимо порівнувати себе з асекураційними компаніями, то берім під згляд не лиш ріжницю у вкладці, але так, як повисше описано, всі дані на обчисленнє вкладки впливаючі, а тоді як члени так і нові кандидати мусять зрозуміти, що хоч в декотрих случаях ті вкладки у нас дещо більші, так в многих случаях вони є значно низші. Такого обезпечення, як У. Н. Союз дає дітям членів, не дає жадна компанія і такого ризика з повнолітними членами не має жадна компанія. І коли інтересовані зрозуміють, що се все в орґанізації мають тільки завдяки безкорисній праці цілої армії діловодчиків, та що попри асекурацію мають ще много іншого, чого в компаніях за гроші не дістануть, так таке порівнуваннє для орґанізаційної пропаганди не буде шкідливе, а противно, покажеться невмісним. Треба всегда памятати, що ріжниці між запомоговими орґанізаціями, а асекураційними компаніями під кождим зглядом є того рода, що порівнуванне осібних фактів нічого не доказує і тому говорячи о ріжницях, треба говорити о всім, що на такі ріжниці складається.

(Дальше буде)

ДОКТОР САРПОЛИС БОРЕТЬСЯ З ЗЕЛІЗНЯКОМ ЗА ЗОЛОТИЙ ПОЯС.

Іван Зелізняк має перед собою тяжку задачу, щоб добитися золотого поясу від шампіона Нової Англії, Карла Сарполиса. У відповідь на розіслані телеграми з визовом Пфефер дістав відповідь від доктора Сарполиса, що він хоче боротися з Зелізняком і ставить свій золотий пояс на ставку. Доктор Сарполис, Литовець, родився в Америці. Ради боробництва він покинув докторство, спів, він має гарний тенор, і гру в кинематографі. Доктор Сарполис походить з аристократичної родини і є знаний між борцями як інтеліґентна особа. Тому два літа він виграв шампіонство Нової Англії і дістав золотий пояс, котрий ставить тепер на ставку з Зелізняком. Інтересно, як Зелізняк вийде з сеї боротьби; всегда буває, що борець, ставлячий свій пояс на ставку, вірить в свою побіду. Публика бачила, як Романо боронив свого пояса в боротьбі з Гарквенком. Досі Зелізняк виходить все побідником, чи вдасться йому і тепер відібрати пояс від Сарполиса, годі сказати. Боротьба відбудеться 2. червня, в Пайонір Клоб, 155 Іст 24 улиця. (Огол.)

КАРІЄРА СОВІТСЬКОГО ДОСТОЙНИКА.

Орган найвищого совітського суду „Судова Практика" описує незвичайно бурливе життя совітського достойника Зильберга-Рицарева, який напевно досяг рекорду обманства.

Евген Зильберг почав свою карієру в 1917 році з дрібниці: додав собі в своїх документах 6 літ життя. Залежало йому дуже на тому, щоб уходити за „поважного діяча".

Перші кроки ставив Зильберг на провінції, де лекше було заімпонувати переляканим місцевим властям титулом „члена колеґії з центра"... Слова ці мали маґічну силу. Але вже в 1922 р. пошукувано Зильберга за якісь зловживання у Пскові. Чекісти найшли його в судовому будинку в Калузі, де був секретарем суду. Вдалося йому втікти.

В червні 1923 р. знову його зловлено, але Зильберґ, користуючись чужими документами, вступив до комсомольської ячейки при комісаріяті освіти, де став керманичем кооперативи. Знову його на чомусь приловлено, але він виказався новими „автентичними" документами.

Побоюючись дальших неприємностей, Зильберґ виїхав до Одеси й почав роботу в організації інвалідів. Тікаючи одначе перед оком чрезвичайки, опинився Зильберґ в Москві.

За якийсь час бачимо його на становищі представника Бухарської республики. Зильберґ виписує на своїй леґітимації, якої текст виповнений бухарським наріччам, своє власне призвіще разом з гарним псевдонімом — „Рицарев". На основі тої леґітимації іде до Ленінграду, де найвища влада приймає його репрезентаційними бенкетами.

Тут здобуває леґітимацію члена головного заряду партії, бо свою „згубив" по дорозі. На основі такої високої леґітимації Зильберґ кількакратно підіймає з ріжних совітських банків і скарбових кас значні суми: на рахунок Бухарської республики.

Не вдоволившися грішми, Зильберґ викрав котромусь з совітських достойників дочку, чим стягнув на свої пяти погоню кримінальної поліції. Зильберґ тікає на Далекий Схід, де разом з украденою жінкою живе як східній князь.

В 1925 р. бачимо його вже в Новгороді, але вже в характері бандита, який нападає на склепи з футрами й біжутерією. Його ловлять, але він на те Зильберґ, щоби втікти.

Останнім з подвигів Зильберґа була його посада на становищі полковника червоної армії, що забезпечило йому вступ до головного штабу й приступ до тайних документів. Останні він покрав і продав заінтересованим людям, щоб після того стати дипльомованим хеміком інжиніром і одержати з каси „власного" полку кількадесять тисяч карбованців. Але на тій власне „трансакції" повихнулася Зильберґова нога.

Суд, який не міг опанувати усіх ходів і виходів „карієри" Зильберґа, розвязав той ґордійський узол, засуджуючи Зильберґа на смерть за „більшу кількість провин".

В карієрі Зильберґа находить своє зразкове відзеркалення вся нездарність і шарлатанство совітської бюрократії, якої одним з типових представників і героїв — був власне Зильберґ-Рицарев.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".